

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De prodigalitate. que est vicium contrarium avaricie. [Quinta pars]

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

de qua dicit dominus? **Jo. xv.** in mundo pessuraz habebitis.
 Septimus remediū est. q̄ homo fiduciam suam in deo po-
 nat. q̄ deus ei necessaria p̄bebit. si ipse ei seruiret secun-
 dum q̄ dominus sciet ei expedire. **Vnde math. vj.** Non po-
 testis deo seruire & māone. & sub n̄gic dominus. ideo dico
 vobis. ne solliciti sitis aie vestre quid manducetis. neq̄
 corpori vestro quid induamini. Deinde monet ad hoc. vt
 in eo fiducia ponat̄. māmona syra lingua interpretat̄ diuiti-
 tie. Dicit̄ etiaz hoc nomē esse demoms. qui p̄est diuitiis
 Octauū & vltimū & sūmū remediū est. q̄ homo elemosi-
 nis & oīombus & omnib; alijs modis quib; poterit. gr̄az
 dei sibi imp̄eret. que sola sufficit hominē liberare a laque-
 is cupiditatis & auaricie. **Vnde math. xix.** cum dixisset do-
 minus. difficile diues intrabit in regnum celorum. & disci-
 puli admirarent̄ dicentes. quis poterit salu; esse. **Respō-**
dit dominus. Apud homines impossibile est. & si p̄plet in-
 terli. vt per se a cupiditatibus suis conuertant̄. ideo val-
 de timendū est cupiditatis peccatum vel auaricie. que cū
 tanta difficultate hominē dimittit. sicut terra quandā sta-
 bilitatē videtur habere. q̄m non habet aqua et aer. iuxta il-
 lud eccl̄as. j. terra in eternū stat sic peccatū auaricie q̄ est pec-
 catū terrenū. diuurnū videtur esse peccatū vanitatis et vo-
 luptatis. Et forte p̄pter hanc diuurnitatem dicit yldo. q̄
 de hoc peccatō. omni genere peccatōz p̄ior est auaricia.

De prodigalitate in generali.

Quinta pars.

Post remedia auaricie dicendum est de prodigalitate
 te. que est vicium contrarium auaricie. de quo hoc
 ordine dicem; **Primo** distinguem; prodigalitatē
 a largitate. **Secundo** ostendemus que mala ex prodigali-
 tate proueniunt. **Tercio** assignabimus quasdam stultici-
 as prodigi. **Vltimo** tangemus aliquid specialiter de pro-
 digalitate clericorum. **Quadrupliciter** vero possumus di-
 stinguere prodigalitatē a largitate. **Primo** in hoc o; p-
 dig; sua non confert. s; ventus vanitatis ei aufert. sicut

aliquis non dicitur largus. si vne? pallus suus ei auferat
 nec arbores liberales dicuntur. si vnt? ab eis fructus ex
 cuciat. sic nec prodigus largus dicendus est vel liberalis.
 cui inuito vel dolenti frequenter vnt? auferat sua. eo q? stul
 tas manus habeat sic accidit in illis qui ex frigore dicun
 tur stult? manus h?re. Secundo possum? in hoc prodigum
 a largo distinguere. qz prodigus sua non tribuit. s; perdit.
In tribus casibus videt? aliquis rem suam velle p?dere. **P**ri
 mo cum liquoris vasi pleno sup?infundit. **S**ecundo euz in
 vase corrupto vel immudo ponit. **T**ercio cum dat p? nichil
 lo. **E**t his tribus modis possum? dicere q? p?dit prodigus sua
 qui eniz ea pleno vase infundit qn? dat ea diuitibus. **U**nde
 p?per in libro de vita cōtemplatiua. habentibus dare ni
 hil aliud est qm? p?dere. **I**do monet domin? luc. xiiij. ad
 danduz paupibus dicens. cum facis diuitiu? vca paupes
 res debiles ⁊ claudos ⁊c. **I**tez in eodem caplo. **P**auperes
 ac debiles cecos ⁊ claudos introduc huc. **E**t luc. j. dic? bea
 ta virgo dominū esuriētes impleuisse bonis. **E**t dauid eti
 am dicit in ps. pauperes eius saturabo panibus. **E**t. iij. reg
 iij. legit? quod stetit oleū euz vasa plena essent. s; quorū
 dam oleuz tunc soluz fluit qn? vasa plena sunt. vasis autem
 vacuis stat. diuitibus autez pati sunt dare paupibus vero
 non. prodigus etiam quasi vase corrupto sua infundit. qn?
 dat ea hystriomibus vel alijs inhonestis psonis contra illud
 ecclī. **B**enefac hūili ⁊ ne dederis impio. **E**t itez. **S**i bñfe
 ceris cito eniz benefeceris. **I**n duobus casibus p?cipue non
 est dandū impio. scilicet cum credit? q? ppter hoc iusticias
 debeat negligere. vel euz ppter aliqd officiu? inhonestū hoc
 querit. sic faciūt hystriomines. **I**ero?. **P**aria sunt dare hy
 strionibus ⁊ sacrificare demonibus. **P**rodig? etiaz p? nichil
 lo rez suaz dat. qn? dat eaz p? vana gloria. q? nichil est in va
 lore. **U**nde **Jo.** viij. **S**i ego glorifico meipm? glia mea ni
 hil est. **T**ercio p?t distingu? prodig? a largo. in h? q? largi
 tō ipi? qdaz est aucupato. **U**nde sic aucupes non dicunt?

largi nec liberales inanes quatenus frumenti circa laqueos apponant. nec aliquis de liberalis in pisces vel mures. quos capere vult. et si escas delectabiles apponat in hamo vel muscipula. sic liberales dicendi non sunt. quod ideo sua largiuntur hominibus ut eos capiant. ut per eis sine si venerit aliqua electio. Unde **Je. v.** Inveniuntur in populo meo impij. insidiantes quasi aucupes. laqueos ponentes et pediculas ad capiendum viros. Quarto potest distinguere prodigus a largo. quia vere largus de suo largus est. prodigus vero de alieno frequenter. **Sen.** Magni animi non est ille. qui de alieno liberalis est. ¶ De malis quae ex prodigalitate sequuntur.

Mala vero quae sequuntur ex prodigalitate haec sunt. scilicet paupertas usque ad mendicitatem. Unde **Luc. xv.** de filio prodigo qui cupiebat implere ventrem suum de filiis suis quos porci manducabant. et nemo illi dabat. Sequitur etiam inde. quod prodigus incidit in manus usurariorum. quod totum eum comedunt. ut videatur incidisse in illas imperatores per. Scruet fenerator omnes subam eius. Quanta sit servitus usurariorum illi soli novetur. qui quibus in manibus eorum fuerunt. Sequitur etiam inde peccatum rapinae. frequenter enim aliena auferit qui prodigus offert. Unde prodigus similis est aranee. quae muscas devorat. et terendo telas inutiles eum tenet se. Sequitur etiam inde contemptus bonorum spiritualium. ille enim qui prodigus est interdum dat omnia bona sua spiritualia pro xl. solidis. ex quibus diuini aliquid facit. similis esau qui primogenita sua dedit pro lentacula. et abiit peius peius quam primogenita sua vendidit. ut legitur **Gen. xxv.** Unde **treñ. j.** Dederunt quoque preciosa pro cibo. ad reuocandam animam. prodigus adeo omnia contemnit. ut magnum reputet ventres pascere. et obprobrium credat esse animas pascere. cum tamen dicat **Augustinus.** Non est magnum pascere ventres morientes. sed magnum est pascere animas aeternum victuras prodigus honores reputat pascere porcos id est homines gulosos et luxuriosos. qui iudicio scripture porci sunt.

Unde legitur de filio prodigo. Adhesit vni ciuium regio-
nis illius. et misit illum in villam suam vt pasceret porcos
suos. magnum vero dedecus reputat filios dei pascere. in
hoc absq; dubio filio dei magnas faciens contumelias. du of-
ficiu illud contemnit q; filius dei specialiter sibi assumere vo-
luit. Unde in ps. Ego autem constitutus sum rex ab eo super
syn montes sanctus eius. q; est contra illos platos qui de
dignantur predicare. quia comites sunt. licet enim esset re-
ges. non tamen indignus esset eis officium predicacionis. cum
filius dei specialiter ad predicandum venerit. vt haberi potest
ex eo qd dicitur mat. h. j. in vicos proximos eamus et ciuita-
tes vt ibi predicemus. Et luc. j. visitauit nos oriens ex alto
illuminare etc. Et Jo. xviii. ego ad hoc natus sum. et ad hoc
veni in mundus. vt testimoniu phiberez veritati.

De stulticijs prodigi.

Sequitur de stulticijs prodigi. Et est prima. q; ipse sci-
ens et volens. propter suas facit deteriores. quocirca eti-
am nullas ideo maledictus est. Unde bñ. Si male-
dictus est q; propter suas deteriores facit. quid ille q; penitus se
reddat experte. q; de bonis suis nullas parte sibi reuertat. Se-
cunda stulticia prodigi est. q; ipse res illas qm sup oia amat
ita vult facere. q; diu facere non possit. Hanc stulticiam
ostendit nobis phus dicens. De re familiari impediendum. h
moderate. Quis enim stultus q; q; libenter facias curare vt diu
facere non possis. Tercia stulticia prodigi est. q; ipse extra
rationes de modico multum vult largiri. non attendentes q; le-
git. tho. iiii. Si mulier tibi fuerit abundanter tribue si exi-
guum tibi fuerit. libenter impetiri stude. illud ordinatum est. vt
q; modicum huius modicum tribuat. h; bona voluntas suppleat mo-
dicitate numeris. Greg. Non est vacua manus a munere si
archa cordis plena sit bona voluntate. sen. Non q; det refert
h; q; mente. regum equalit opes animo q; exiguum tribuit h; liben-
ter. Quarta stulticia prodigi est. q; ipse non videtur de di-
uitiis querere nisi peccata. peccat enim et in acquisitione earum.

7 in largitione 7 aliq habz inde utilitatem. ipse similis est
 canali ex aqua retinenti. feces 7 limositates. **Pr**. si recte
 sapias conchas te exhibebis. non canales. Quanta stulticia
 pdigi est. q ipse quodammodo vult largior esse deo. **Unde**
bn. Non deo largior esse velis. Concha imitatur fontem. non
 ire in rivum fons p mittit. donec suis faciet aquis. non pu
 deat concham non esse fonte suo pfusiores. **Prodigus** vi
 detur plus diligere proximum qm seipm. cum tm in veritate
 nec proximus nec se diligit. licet ex stulticia sua effundat.
 ipse quasi dolus est sine fundo 7 ideo non est mirz si effun
 dat quicqd accepit. **Et** ut breuiter dicaz. insipientior vi
 detur esse prodigus qm auarus. qntuz ad hoc q auar? in
 sapiens est qntum ad deuz solum. prodigus vero qntum ad
 deuz 7 qntu ad munduz. prodigo dicitur sapiencie fundamentu
 q est sibi ipsi sapientem esse. **Unde bn**. Non sapiens est qui
 sibi ipsi sapiens non est. **Et pu. ix.** Si sapiens fueris tibi
 bimetipsi eris. **Unqz** etiam videtur esse prodig? qm auarus
 qntum ad hoc q prodigus iniquus est in seipm. sed auarus
 iniqu? est in proximu. **Vn eccl. xiiij.** Qui sibi neqm cui bo
 nus est. 7 itez. Qui sibi inuadet nichil est illo nequus.

De prodigalitate clericorum.

Equitur de prodigalitate clericorum. **Et** notandum q
 sex sunt q deberent cohibere clericos. ne de bonis
 ecclesiasticis pdigi essent. **Primus** est q bona ec
 clesiastica bona pauperum sunt. **Unde** pauperibus eroganda
 snt sicut manifestu esse pot ex verbo sanctorum que sequuntur
Gerom. quidqd hnt clerici pauperum est. qd de bonis ecclesi
 asticis intelligim? **Pr**. facultates ecclesiarum pccina snt pauperu
 rum. et sacrilega crudelitate eis sbripit. quicqd sibi mistri
 7 dispensatores non vtiqz dñi 7 possessores vltra victuz 7
 vestitu accipiunt. **Idem.** Res pauperum non pauperibus dare. cri
 men esse sacrilegij dignoscitur. **Geronimus.** Pars sacrile
 gij est. res pauperum non pauperibus dare. **Idem.** Accepisse
 pauperibus erogandu 7 esurientibus plurimis cautuz esse vel

timidus vel aptissimi sceleris est aliquud exinde subtrahere
 omnium predomus crudelitatem superat. Item Maximus pi-
 culum est de patrimonio christi non pauperibus dare. Item beatus
 Clamant nudi clamant famelici et queruntur. Et ponit
 verba pauperum querentium de clericis sic dicentes. Nobis fa-
 me et frigore laborantibus miserabiliter quid offerunt tot
 mutatoria vel extensa in porticis vel plicata in mantis.
 nostrum est quod effunditis nobis crudeliter subtrahit quod mani-
 ter expenditis et nos dei plasmato et christi nos sanguine
 redempti sumus. vos ergo fratres mei videte quale sit pec-
 catum superna portione pascere oculos vestros. vicia vestra ce-
 dit nobis in superfluas copias nostris necessitatibus detra-
 hit quicquid accidit vanitatibus vestris. Item. De vanitas
 vanitatum sed non vanior quam insanior. fulget ecclesia in
 pietibus et in pauperibus eget. Lapidem suum induit auro
 et filios suos nudos deserit. De sumptibus egenorum seruit
 oculis diuitum. Inveniunt curiosi quo delectentur et non in-
 veniunt miseri quo sustententur et si devotio in talibus possit
 deo accepta esse curiositas tamen vel superbia ex qua multi ta-
 lia faciunt deo detestabilis est. Item beatus loquens de illo ver-
 bo psalmi xxvi in terza sanctorum iniqua gessit et non videbit
 gloriam domini timeant inquit clerici timeant ministri ecclesie
 qui in terris quas possident tamen iniqua gerunt ut stipendiis
 que sufficere deberent minime contenti superflua quibus egeni
 sustentandi essent impie sacrilegeque retinent et in usus su-
 perbie atque luxurie victus pauperum assumere non verentur
 duplici profecto iniquitate peccantes quod et aliena diripiunt
 et sacris in suis vanitatibus et turpitudinibus ab utuntur.
 Valde enim periculosa est rapina que tales faciunt tribus de
 causis. Primo quia non agnoscit unde accidit que multi eas
 non confitentur tamen non proponunt abstinere a tali rapina
 et etiam aliqui simplices confessores non dicunt eis ut
 restituant pauperibus quibus ea defraudaverunt eos licet
 primitivum habeant unde restituere possint mira cecitas.

si quis damnificatus diuitem unum in v. solidis si ipse con-
 fiteretur. et haberet propositum cauendi de cetero. restitueret
 sibi pro posse suo. alter sciret non valere penam sibi. ille vero
 qui pauperes damnificauit in centum libris vel amplius ni-
 hil tale facit. et tamen credit se agere veram penam. Secundo
 periculosa est propter magnitudinem culpe. que est in rapina ta-
 li. quam ostendit nobis glo. super math. v. ubi dicit dominus pe-
 tro. Vade ad mare et mitte hamum. et cum pisces qui primo
 ascenderit tolle. et apertum os eius inuenies staterem. Glossa
 Judas qui deus coena in oculis habebat. sed dominus res paupe-
 rum in suos usus conuertere nequias duxit idipsum dans ex
 nobis. Tercia periculosa est. quia multum impedit hominem a
 salute. et si ille qui habet bona ecclesie pauperibus. fideliter
 portionem suam redderet. contentus victu et vestitu sibi ne-
 cessariis vix accideret. quin ipse ad salutem perueniret. quod
 enim misericordia dei larga illi non esset gratiam suam largiendo.
 qui sibi largus esset pauperibus subueniendo. Unde Augustinus.
 Fluit riuus et fons siccabitur. misericordia enim dei velut
 fons est. misericordia enim nostra velut riuulus. non est verisimile quod
 fons non fluat. ex quo riuulus fluit. Unde Ambrosius super
 i. ad thim. iiii. ubi sic legitur. Pietas ad omnia utilis est. qui
 pietatem sequitur si lubricus carnis vapulabit qui deus non
 pibit. quod intelligendum non est de illo qui confidens in elemo-
 sinis suis. ideo diuicius et securius peccat. Talis enim utitur
 elemosinis ad dei impugnationem. ideo non est dignus peccato-
 rum suorum remissione. sed potius eterna damnatione. Sed
 de illo intelligendum est hoc. qui videns incontinentiam suam
 elemosinas facit. ut misericordia dei gratiam sibi offerat per quam contine-
 re possit. talis enim frequenter ad bonum finem venit. Vnde Iero-
 Non memi me mala morte vidisse mortuum. qui liberale animum du-
 xerit vitam. De illis vero qui de bonis ecclesiasticis pauperes de-
 fraudant non est mirum si peccant et damnantur. quomodo
 enim misericordia dei dabit illis gratiam qua continere possint. qui bona dei
 potius velut prodaige expendere. quam deo in pauperibus dare.

et cum hominibus non solum largi sed etiam prodigi sunt. tamen
 soli deo sunt avari de bonis ipsius. qui subtrahunt ori dei.
 ea que ponunt in ore porci ymo in ore dyaboli. eius enim ma-
 lus sit filius dyaboli. et os et cetera membra ipsius dyaboli
 sunt. **P**. misericordias dei quod consequuntur illi. de quibus tot
 iniurie pauperum adeo postulant ut ipsi damnentur. tales ho-
 mines sunt oves dyaboli. eius dyabolus eos tondeat singu-
 lis annis. vestes quas ipsi deponunt accipiendo in membris
 suis. nec solum periculosa est rapina ista sed etiam ignominiosa
 ignomina enim magna est pauperibus rapere. **V**erbi gratia.
Si facta esset vobis donatio pauperibus alicuius civitatis. val-
 de miser et vilis reputaretur ille. qui pauperibus elemosinas
 eis datas auferret. licet etiam post expenderet eas facien-
 do magna divitiis. **S**ic valde viles sunt. qui de bonis ecclesie
 sticis que bona pauperum sunt divitiis superflua faciunt. tot enim
 pauperibus ea auferunt. quod inde habere potuerunt. **E**tiam ig-
 nomina magna erit in die iudicii quando pauperes querent.
 ymo dicente. iste michi abstulit unum prandium. alio dicen-
 te. iste michi abstulit unum denarium vel aliud. **S**ecundum
 est hoc. quod bona clericorum frequenter a pauperibus sunt oblata
 et sanguine christi operata. **U**nde incongruum est de elemosinis pau-
 perum superflua divitiis divitiis facere. **A**ccidit enim interdum
 quod in .xx. sol. quis clericus prodigi expendit in convivio uno
 multi pauperes posuerunt. quod proprio ori subtraxerunt. et talis
 posuit ibi unum obulum. cui alius obulus non remansit. **S**i
 militer valde incongruum est. ea que sanguine christi empta
 sunt superflue expendere. **U**nde super illud **Je**. **N**e qui facit
 laquearia cedrina. et pinguit ea synopide id est christi sangui-
 ne dicitur glo. **T**ercium est hoc. quod clerici debent esse forma gre-
 gis. et bonum exemplum aliis dare. et valde incongruum est. quando
 suis superfluis divitiis illos corrumpunt quos sanare debue-
 runt. et alios maculant quos debuerunt emundare et sanctifi-
 care. **U**nde dicitur de illis in epistola iude. **Q**ui sunt in epistolis suis ma-
 cule vivantes. non solum sunt macula. sed etiam macule sunt.

alios maculantes suo magno exemplo. et materias ministrando suis superfluis diuinijs gulositati et ebrietati. et multis alijs peccatis. Quarto deberet cohibere clericos a vicio prodigalitate. multitudo et magnitudo peccatorum que sequuntur in eis ex vicio isto. Ex prodigalitate accidit in multis quod ipsi fuerunt raptores. symoniaci. oppressores pauperum. excoziatores subditorum. Quintum est hoc. quod hoc viciu multum impedit eos ab officio suo. non potest enim illi officio suo intendere debitis aggrauati. Et visitatio eorum potius est subditorum corruptio propter nimias expensas quas eorum correctio. Sexto deberet cohibere dispensatores bonorum ecclesiasticorum a prodigalitate consideratio districti iudicij. Si enim ex isto verbo. esuriui et non dedistis michi manducare. illaturus est dominus in iudicio. Ite ergo male dicti in ignem eternum quid dicitur? est prodigis dispensatoribus. qui non solum ipsi esurienti non dederunt manducare sed etiam ipsi esurienti abstulerunt quod debuit manducare.

Incipit tractatus de peccato accidie.

Dicitur peccatum auaricie. dicendum est de peccato accidie. quia pigritia interdum ex auaricia sequitur. Unde luc. xij. dicit ille diues cuius ager fructus vberes attulit. Anima mea multa habes bona reposita in annos plurimos. requiesce et comede et bibe. Dicemus autem hoc ordine de vicio isto. Primo ponemus ea que possunt valere ad detestationem huius vicij. Secundo tangemus de diuersis generibus peccatorum que pertinent ad hoc viciu. Tercio tangemus aliquid de remedijs contra viciu istud. **D**e diuersis exemplis contra accidiam. Prima pars. Primum capitulum

Ad detestationem vero huius peccati possunt valere diuersa exempla. Et possumus primo sumere exemplum a rebus que non habent sensum. nec vitam.